

Samenvatting

Evaluatie Innovatiewet Strafvordering

Pilots Gegevens na beslag, Audiovisuele registratie en Hulpofficier van Justitie

Auteurs

mr. dr. Bas de Wilde

Max Boiten MSc

Melvin Hanswijk LL.M MSc

Sophia Stone MSc

ir. Tommy van der Vorst

Samenvatting

Evaluatie Innovatiewet Strafvordering Pilots Gegevens na beslag, Audiovisuele registratie en Hulpofficier van Justitie

Auteurs

mr. dr. Bas de Wilde
Max Boiten MSc
Melvin Hanswijk LL.M MSc
Sophia Stone MSc
Ir. Tommy van der Vorst

Opdrachtgever

Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC)

Publicatienummer

2023.099-2434

Datum

9 september 2024

Beeld omslag

iStock, Jacob Wackerhausen (onder licentie)

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst.....	2
1 Inleiding	3
2 Pilot Gegevens na beslag (GNB).....	5
2.1 Artikelen 556 en 557 Sv	5
2.2 Artikel 558 Sv	10
3 Pilot Audiovisuele registratie (AVR).....	11
3.1 Subpilot AVR Camerabeelden	11
3.2 Subpilot AVR Verdachtenverhoren.....	13
3.3 Subpilot AVR ter zitting	15
3.4 Nieuw bewijsmiddel voor opnames van beeld en/of geluid	17
3.5 Subpilot-overstijgende aanbevelingen	18
4 Pilot Hulpofficier van justitie (hOvJ)	19
4.1 Algemeen	19
4.2 BOB-bevoegdheden	19
4.3 Bevoegdheden met betrekking tot in beslag genomen voorwerpen.....	22
4.4 Wettelijke overgangsvoorziening	23

Afkortingenlijst

2FA	twefactorauthenticatie
AEF	AnderssonElffersFelix (adviesbureau)
AG	advocaat-generaal
amvb	algemene maatregel van bestuur
AVR	audiovisuele registratie (in dit onderzoek: alle registraties van beeld en/of geluid)
blg	bijlage (bij kamerstuk)
BOD	bijzondere opsporingsdienst
BT	Basisteam (politie)
DR	Districtsrecherche (politie)
DRR	Dienst Regionale Recherche (politie)
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EU OM	Europees Openbaar Ministerie
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
FIOD	Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst
GDAS	Generieke Dienst Automatische Spraakverwerking
GNB	Gegevens na Beslag (aanduiding pilotproject)
GVMM	Generieke Voorziening voor Multimedia
hOvJ	hulpofficier van justitie
HR	Hoge Raad
ILT-IOD	Inlichtingen- en opsporingsdienst van de Inspectie Leefomgeving en Transport
KMar	Koninklijke Marechaussee
MvT	memorie van toelichting
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NJ	Nederlandse Jurisprudentie (tijdschrift)
NLA-IOD	Inlichtingen- en opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
OvJ	officier van justitie
Pw	Politiewet 2012
pv	proces-verbaal
RC	rechter-commissaris
r.o.	rechtsoverweging (genummerd onderdeel van een rechterlijke uitspraak)
RvS	Raad van State
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
Sv	Wetboek van Strafvordering
TDO	Team Digitale Opsporing
TGO	Team Grootschalige Opsporing
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum

1 Inleiding

Op 1 oktober 2022 is de Innovatiewet Strafvordering in werking getreden. Deze wet, waarbij onder andere de artikelen 556-570 Sv zijn ingevoerd, heeft als doel om mogelijk te maken dat ervaring wordt opgedaan met bevoegdheden en werkwijzen ten aanzien waarvan het voornemen bestaat om deze in het nieuwe wetboek van strafvordering te regelen. De Innovatiewet Strafvordering heeft geleid tot vijf pilotprojecten, die in opdracht van het WODC zijn geëvalueerd. In dit rapport worden de resultaten gepresenteerd van het onderzoek naar drie van de pilotprojecten, te weten de pilots Gegevens na beslag (GNB), Audiovisuele registratie (AVR) en Hulpofficier van Justitie (hOvJ). Binnen de pilots kunnen in totaal acht subpilots worden onderscheiden.

Ten aanzien van de drie onderzochte pilotprojecten zijn de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

1. Wat is de inhoud van het geldende recht, het recht op grond van de Innovatiewet Strafvordering en het voorgestelde Wetboek van Strafvordering ten aanzien van de onderzochte pilots?
2. Met welke doelen is de wettelijke regeling waarbinnen de pilot plaatsvindt, gecreëerd? Met welke doelen is de pilot uitgevoerd?
3. Op welke manier(en) is de pilot uitgevoerd? In hoeverre is daarbij voldaan aan de randvoorwaarden voor invoering van de pilot zoals omschreven in het evaluatiekader? Welke bijstellingen hebben tijdens de pilot plaatsgevonden?
4. Hoe wordt het uitvoeringsproces van de pilot, inclusief de samenwerking tussen organisaties, door betrokken partijen gewaardeerd? Wat gaat goed en wat kan nog worden verbeterd?
5. Welke resultaten en effecten zijn tijdens de uitvoering van de pilot waargenomen ten aanzien van de evaluatie-indicatoren die per pilotproject zijn geformuleerd en hoe verhouden deze zich tot de werkwijze die vóór aanvang van de pilot werd gevolgd?
6. Levert de werkwijze van de pilot op grond van de uitvoering, de behaalde resultaten en waargenomen effecten een verbetering van de strafvordering op?
7. Verdient het aanbeveling om de werkwijze van de pilot aan te passen?
8. Is het aan te bevelen om de wettelijke regeling toe te passen in andere gevallen dan waarop de pilotprojecten betrekking hebben en, zo ja, binnen welke randvoorwaarden en met welke uitvoeringsconsequenties?
9. Verdient het aanbeveling om de equivalenten van de bepalingen uit de Innovatiewet Strafvordering in het concept-Wetboek van Strafvordering aan te vullen of aan te passen?
10. Is flankerend beleid noodzakelijk of wenselijk wanneer de werkwijze van de pilot wordt voortgezet?
11. Wat kan op basis van de bevindingen uit de pilot worden gezegd over te verwachten – structurele en incidentele – financiële uitvoeringsconsequenties die voortvloeien uit eventuele invoering van de wettelijke regeling?

Bij de pilotprojecten zijn veel strafrechtsketenpartners betrokken: de politie, het OM, de Rechtspraak, de Koninklijke marechaussee, de Rijksrecherche, en de bijzondere opsporingsdiensten FIOD, ILT-IOD, NLA-IOD en NVWA. Het verschilt sterk per (sub)pilot welke organisatie erbij betrokken is geweest. Bij iedere pilot is sprake geweest van meer of minder uitvoerige registratie van de toepassing van de bevoegdheden en werkwijzen. De geregistreerde data zijn geanalyseerd. Ook zijn uiteenlopende soorten documenten in het

onderzoek betrokken, waaronder verslagen van intervisiesessies. Er zijn interviews afgenomen met medewerkers van alle genoemde strafrechtsketenpartners. Ook zijn advocaten bevroegd. Bij de pilot hOvJ heeft een beoordeling van vorderingen van hOvJ's plaatsgevonden, die als doel had om de kwaliteit van de afgegeven vorderingen te onderzoeken.

2 Pilot Gegevens na beslag (GNB)

2.1 Artikelen 556 en 557 Sv

Inhoud van de pilotbevoegdheden

In artikel 556 Sv is de bevoegdheid toegekend om gegevens die na inbeslagneming van een geautomatiseerd werk op dat apparaat zijn opgeslagen, te bekijken en vast te leggen. In artikel 557 Sv is bepaald dat na inbeslagneming onderzoek mag worden gedaan naar gegevens die op een geautomatiseerd werk elders (vaak in de *cloud*) zijn vastgelegd. Er wordt dan gesproken van een netwerkzoeking. Bij beide bevoegdheden is de opsporingsambtenaar alleen bevoegd wanneer een OvJ een bevel heeft gegeven, nadat een RC een machtiging heeft afgegeven. Alleen gegevens die binnen een in het bevel genoemde termijn, gerekend vanaf het moment van inbeslagneming, op het in beslag genomen apparaat of op onderzochte netwerk aanwezig zijn, mogen worden onderzocht. De initiële termijn is 3 dagen. Wanneer het belang van het onderzoek het dringend vordert, kan de termijn in stappen worden verlengd tot maximaal 6 maanden. Voor deze bevoegdheden bestond vóór de inwerkingtreding van de Innovatiewet Strafvordering geen specifieke wettelijke bevoegdheidsgrondslag. Het kwam incidenteel wel voor dat een OvJ bij de RC vorderde om onderzoekshandelingen uit te voeren, waarna de RC opdracht gaf aan een opsporingsambtenaar om het gevorderde onderzoek uit te voeren.

Aantal toepassingen

De mate waarin gebruik is gemaakt van de pilotbevoegdheden verschilt enigszins per periode, maar is vrij stabiel geweest. Voor toepassing van artikel 556 Sv is ongeveer 16-18 keer per maand een bevel afgegeven en voor de inzet van artikel 557 Sv ongeveer 24-29 keer per maand. Er zijn grote verschillen per ketenpartner. Verreweg de meeste toepassingen zijn gedaan door de politie, gevolgd door de FIOD en Rijksrecherche. Bij de KMar, NLA-IOD en NVWA zijn de bevoegdheden zelden toegepast. Respondenten hebben aangegeven dat zij hadden verwacht dat de bevoegdheden op grotere schaal zouden worden ingezet. Als redenen waarom dit niet het geval is geweest zijn onbekendheid met de bevoegdheden, alternatieve wijzen om de relevante gegevens te verkrijgen en het in een onderzoek niet in beslag zijn genomen van een apparaat genoemd.

Werkwijze

Wanneer een geautomatiseerd werk in beslag wordt genomen, worden maatregelen getroffen om te voorkomen dat gegevens op het apparaat worden gewist. Zo worden veel apparaten voordat zij in beslag worden genomen in de vliegtuigstand gezet. Ten behoeve van het onderzoek naar historische gegevens die op het apparaat zijn opgeslagen, wordt een kopie van het apparaat gemaakt, die *image* wordt genoemd. Het onderzoek naar de gegevens vindt vervolgens plaats aan de hand van deze kopie.

Wanneer artikel 556 Sv wordt toegepast, kan op verschillende manieren worden vastgesteld welke gegevens na de inbeslagneming op het apparaat zijn vastgelegd. Meestal wordt na afloop van de termijn die in het bevel is bepaald, een tweede *image* gemaakt, nadat de netwerkverbinding is hersteld. De twee *images* worden met elkaar vergeleken. Daardoor is duidelijk welke gegevens na de inbeslagneming zijn toegevoegd. Wanneer met spoed kennis moet worden genomen van bepaalde gegevens, bijvoorbeeld wanneer medeverdachten van een

overval – met wie een aangehouden verdachte in contact staat via een chatgroep – voortvluchtig zijn, worden gegevens soms bekeken op het in beslag genomen apparaat zelf.

Een netwerkzoeking op grond van artikel 557 Sv volgt soms op de netwerkzoeking op grond van artikel 125j Sv, die wordt uitgevoerd op de plaats waar een apparaat zich op dat moment bevindt. Het kan wenselijk zijn, onder meer vanwege de impact op de privacy van de betrokkenen, dat de netwerkzoeking op het kantoor van de desbetreffende opsporingsdienst wordt voortgezet. Om dit te mogen doen, is het noodzakelijk dat een apparaat in beslag wordt genomen. Praktisch is de beschikbaarheid van het apparaat echter niet altijd vereist om de netwerkzoeking op grond van artikel 557 Sv te kunnen uitvoeren, omdat soms met inloggegevens toegang kan worden verkregen tot een netwerkapplicatie. Voor het uitvoeren van de feitelijke netwerkzoeking wordt het in beslag genomen apparaat in beginsel niet gebruikt. In plaats daarvan wordt een forensisch apparaat gebruikt, waarop speciale software is geïnstalleerd om data te kunnen vastleggen. Om toegang tot een netwerkapplicatie te verkrijgen, moeten soms handelingen worden verricht waarvan aan het begin van de pilot niet duidelijk was of deze toelaatbaar zijn. Ten eerste is het bij het inloggen soms noodzakelijk om het wachtwoord te wijzigen. Dat is over het algemeen toelaatbaar geacht. Ten tweede zijn veel applicaties beveiligd met twee-factor-authenticatie. Daarbij wordt soms een code gegenereerd die naar een smartphone wordt gestuurd. In de pilot is aangenomen dat daarvan alleen kennis kan worden genomen wanneer daarvoor een bevel op grond van artikel 556 Sv is gegeven.

Resultaten, effecten en waardering

Uit het onderzoek blijkt dat het voldoende duidelijk is welke bevoegdheid in welke situatie van toepassing is. Het is mogelijk om te bepalen of gegevens op het in beslag genomen apparaat staan of op een server elders en het is ook mogelijk om vast te stellen of gegevens na de inbeslagneming zijn opgeslagen op een apparaat. Een punt van aandacht is het raadplegen van gegevens op een in beslag genomen apparaat. Gegevens die zichtbaar zijn, zijn niet altijd op het apparaat zelf vastgelegd. Zo staat tekst van chatberichten vaak op het apparaat zelf, maar staan foto's bij de chats in toenemende mate in de *cloud*. Wanneer een smartphone kort na de inbeslagneming wordt bekeken, worden daardoor dikwijls zowel gegevens die op het apparaat staan als gegevens die in de *cloud* staan bekeken, die voor een deel na het moment van inbeslagneming kunnen zijn opgeslagen. Omdat daardoor drie verschillende bevoegdheden van toepassing zijn – naast de artikelen 556 en 557 Sv ook de bevoegdheid tot het doen van onderzoek naar gegevens op het apparaat – zijn drie verschillende bevelen vereist, waarbij twee bevelen alleen na machtiging van de RC kunnen worden afgegeven. Dat is niet efficiënt. De besluitvormingsprocedure lijkt over het algemeen efficiënt te werken. Ten opzichte van de situatie buiten de pilot waarbij de OvJ een vordering doet bij de RC op grond van artikel 181 Sv, is de pilotprocedure aanmerkelijk efficiënter. Omdat de bevoegdheden wettelijk zijn genormeerd, is duidelijk hoe de aanvraag moet worden ingericht en beoordeeld.

Conform het Plan van aanpak van de politie behoren alleen opgeleide opsporingsambtenaren aanvragen tot toepassing van de bevoegdheden te doen en moet over de aanvraag advies worden ingewonnen bij een TDO-er (digitaal specialist). Er is gebleken dat ook niet-opgeleide opsporingsambtenaren aanvragen hebben gedaan. Bij sommige eenheden zijn aanvragen niet in behandeling genomen door de Interceptiedesk wanneer geen advies van een TDO-er was afgegeven, maar bij andere eenheden was het ontbreken van een advies geen beletsel. De aanvraag wordt beoordeeld door een OvJ, die bij de RC een machtiging vordert. Verschillende TDO-ers hebben aangegeven dat OvJ's en RC's niet steeds over voldoende kennis van

de bevoegdheden beschikken om juiste beslissingen te nemen. Het is eenmaal voorgekomen dat een RC een machtiging aanvankelijk niet afgaf, maar dat na nadere uitleg alsnog deed. Ook hebben RC's volgens deze respondenten niet steeds voldoende zicht op de ingrijpendheid van de toepassing van de bevoegdheden. De RC die wij hebben gesproken herkent zich niet in het geschetste beeld. Deze RC gaf aan in geval van onduidelijkheid nadere vragen te stellen aan de OvJ of contact te zoeken met een gespecialiseerde cyber-RC.

De bevoegdheden van de artikelen 556 en 557 Sv voorzien een behoefte en leveren in ongeveer 40% van de gevallen waarvan wij kennis hebben kunnen nemen, gegevens op die relevant zijn voor de opsporing. Soms kunnen de bevoegdheden niet worden toegepast, ondanks de wens daartoe. Redenen daarvoor zijn dat geen apparaat in beslag kon worden genomen, de gezochte gegevens niet op het apparaat aanwezig zijn (of het apparaat op afstand geheel gewist is) of er technische belemmeringen zijn om de gegevens vast te leggen.

Volgens respondenten van opsporingsdiensten komt het zelden voor dat de termijn van 3 dagen, gerekend vanaf het moment van inbeslagneming, voldoende is voor het uitoefenen van een van de pilotbevoegden. Dat komt volgens hen doordat de besluitvormingsprocedure vaak minimaal 3 dagen duurt. Uit de registratiebestanden blijkt echter dat bevelen dikwijls niet zijn verlengd na 3 dagen. Voor een bevel dat langer dan 3 dagen na de inbeslagneming wordt afgegeven, is in theorie een strenger criterium van toepassing ten aanzien van het onderzoeksbelang. Het moet dan in het belang van het onderzoek dringend noodzakelijk zijn dat de bevoegdheid wordt toegepast. Het is echter niet duidelijk op welke manier een gewoon onderzoeksbelang kan worden onderscheiden van een dringend onderzoeksbelang. De termijn kan worden verlengd tot maximaal 6 maanden. In de meeste gevallen is die termijn voldoende. Het is echter voorgekomen dat de beveiliging van een apparaat pas na 8 maanden kon worden doorbroken. In dat geval mogen de gegevens van de laatste 2 maanden niet worden vastgelegd. Dat wordt als bezwaarlijk gezien, omdat ook die gegevens relevant kunnen zijn voor het onderzoek. Technisch is het overigens niet mogelijk om alleen gegevens over een bepaalde periode vast te leggen.

Bij de toepassing van de pilotbevoegdheden wordt over het algemeen veel waarde gehecht aan de subsidiariteit en proportionaliteit. Wanneer de relevante gegevens op een minder ingrijpende manier kunnen worden verkregen, zoals het vorderen van gegevens, wordt daar soms voor gekozen. Het bevel van de OvJ wordt afgebakend, doordat specifieke applicaties worden genoemd waarop het onderzoek betrekking mag hebben, zoals bepaalde mailboxen, chatprogramma's en *social media*-accounts. Wanneer sprake is van een mondelinge bevel en een mondelinge machtiging, is soms nauwelijks sprake van een afbakening. Dat wordt als een knelpunt gezien. Ten opzichte van de netwerkzoeking op grond van artikel 125j Sv maakt de netwerkzoeking op grond van artikel 557 Sv dikwijls minder inbreuk op het recht op privacy en op bedrijfsbelangen, doordat de opsporingsambtenaren zich niet of minder lang in een woning of bedrijf hoeven te bevinden. Op grond van artikel 557 Sv mogen alleen gegevens worden vastgelegd die redelijkerwijs nodig zijn om de waarheid aan de dag te brengen. Technisch is het echter niet mogelijk om een selectie te maken van alleen relevante gegevens. Daarom worden veel gegevens vastgelegd die niet relevant zijn voor het onderzoek. Uit de vastgelegde gegevens worden, vaak met behulp van software, de relevante gegevens geselecteerd. Van de overige gegevens wordt een rest-pv opgemaakt.

De toepassing van de pilotbevoegdheden neemt noodzakelijkerwijs enige tijd in beslag, omdat een aanvraag moet worden opgesteld en moet worden beoordeeld door minimaal de OvJ en een RC. Dat lijkt echter geen effect te hebben op de doorlooptijd van het

opsporingsonderzoek. In spoedgevallen kunnen een mondeling bevel en een mondelinge machtiging worden afgegeven.

Omdat opsporingsambtenaren, de OvJ en de RC bij de toepassing van de bevoegdheden betrokken zijn, neemt hun werklast toe. Dat gaat gepaard met arbeidskosten. Ook de noodzakelijke opleiding en de wenselijke intervisie gaat gepaard met kosten. Daarnaast kunnen materiële kosten worden verwacht vanwege de noodzaak van de aanschaf van hardware, opslagcapaciteit en softwarelicenties. De omvang van de financiële uitvoeringsconsequenties van invoering van de pilotbevoegdheden kan niet worden gespecificeerd, omdat deze afhankelijk is van veel variabelen, waaronder verschillen tussen de opsporingsdiensten in de al beschikbare middelen en de keuzes die worden gemaakt, onder andere ten aanzien van softwarepakketten.

Verbetering strafvordering?

Invoering van de pilotbevoegdheden levert een verbetering van de strafvordering op. De wettelijke regeling van de opsporingsbevoegdheden in het geldende Wetboek van Strafvordering loopt achter bij de digitale wereld waarbinnen strafbare feiten worden begaan. De voorgenomen wettelijke regeling voorziet in zo'n sterke mate in een behoefte dat het noodzakelijk is om de pilotbevoegdheden ook na beëindiging van de pilot te kunnen toepassen. Omdat de Innovatiewet Strafvordering op 1 oktober 2025 vervalt, zal een wettelijke voorziening moeten worden getroffen om toepassing na die tijd mogelijk te maken.

Aanbevelingen voor aanpassing en aanvulling van het wetsvoorstel

- Ten aanzien van het onderzoek naar gegevens die op in beslag genomen apparaten staan, wordt in de MvT bij het wetsvoorstel een driedeling in onderzoeken gemaakt: onderzoeken die een beperkte inbreuk op het recht op privacy maken, stelselmatige onderzoeken en ingrijpende stelselmatige onderzoeken. Voor ieder stelselmatig onderzoek is een bevel van de OvJ vereist, voor een ingrijpend stelselmatig onderzoek ook een machtiging van de RC. Het enkele feit dat gegevens na het moment van inbeslagneming op een apparaat zijn vastgelegd, maakt de inbreuk op de privacy niet wezenlijk groter. Daarom bevelen wij aan om geen afzonderlijke bevoegdheid te creëren voor onderzoek naar gegevens die na inbeslagneming zijn opgeslagen op het apparaat. Wanneer de bevoegdheid bestaat om de gegevens op een apparaat te onderzoeken, zou het onderzoeken van nieuwe gegevens daaronder moeten worden begrepen. Voor het geval deze aanbeveling niet wordt overgenomen, worden twee aanbevelingen gedaan voor verbetering van het voorgestelde artikel 2.7.39 het schrappen van inbeslagneming als voorwaarde voor toepasselijkheid van de bevoegdheid en wijziging van de omschrijving van de gegevens waarop de bevoegdheid betrekking heeft, zodat duidelijk wordt dat de bevoegdheid niet ziet op gegevens die door het apparaat zelf zijn gegenereerd. Verder achten wij het wenselijk dat apparaten in beslag kunnen worden genomen met als enige doel dat kennis kan worden genomen van nieuw binnengekomen communicatiegegevens, mits daarbij beperkingen in acht worden genomen.
- Ten aanzien van netwerkzoekingen wordt aanbevolen om onderscheid te maken tussen actieve en passieve zoekingen. Bij een passieve netwerkzoeking wordt op een geopend geautomatiseerd werk alleen kennisgenomen van de gegevens die zichtbaar zijn zonder dat de opsporingsambtenaar daarvoor actief moet ingrijpen door bijvoorbeeld in te loggen op een applicatie of actief te bewerkstelligen dat het apparaat gaat synchroniseren. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het op een apparaat bekijken van een foto die zich in de *cloud* bevindt. In alle andere gevallen is sprake van een actieve netwerkzoeking. De

standaard netwerkzoeking waarbij met behulp van een forensische laptop data worden vastgelegd, is een actieve netwerkzoeking.

- Het verdient aanbeveling dat het onderzoek naar gegevens (waarvoor vaak een bevel van een OvJ vereist is) de passieve netwerkzoeking gaat omvatten. Het is min of meer toevallig of een gegeven op het onderzochte apparaat staat of op een server elders. Zou de gebruiker een andere applicatie hebben gebruikt, dan zou de plaats waar het gegeven staat, mogelijk anders zijn geweest. De inbreuk op het recht op privacy is niet groter wanneer het desbetreffende gegeven feitelijk in de *cloud* staat.
- Ten aanzien van actieve netwerkzoekingen worden in het voorgestelde artikel 2.7.40 twee vormen onderscheiden: de netwerkzoeking die bij de doorzoeking van een fysieke plaats wordt uitgevoerd en de netwerkzoeking na inbeslagneming van een apparaat. Het verdient aanbeveling om de bepaling zo te formuleren dat alle vormen van niet-heimelijke netwerkzoeking hieronder kunnen vallen, ook gevallen waarin geen apparaat in beslag is genomen, maar wel een doorzoeking kan worden uitgevoerd. In het concept van de eerste Aanvullingswet is een regeling opgenomen voor het uitvoeren van een heimelijke netwerkzoeking met behulp van verkregen inloggegevens. Er zijn ook gevallen denkbaar waarin, zonder dat een apparaat in beslag genomen is, kan worden ingelogd, terwijl dat inloggen niet heimelijk plaatsvindt.
- Volgens artikel 2.7.40 is gedurende de eerste 3 dagen na de inbeslagneming in beginsel geen machtiging van de RC vereist voor het uitvoeren van een netwerkzoeking. Dit geldt ook ten aanzien van de actieve netwerkzoeking. Het is aan te bevelen dat voor actieve netwerkzoekingen altijd een machtiging van de RC vereist is, vanwege de potentiële omvang van de netwerkzoeking, de inbreuken op rechten van derden en soevereiniteitskwesties.
- Op grond van artikel 2.7.40 kan een netwerkzoeking worden uitgevoerd tot maximaal 3 maanden na de inbeslagneming. Die periode kan in concrete gevallen te kort zijn. Het verdient aanbeveling om de termijn niet te maximeren, maar telkens verlenging mogelijk te maken wanneer er nog voldoende onderzoeksbelang is, vergelijkbaar met de regeling van de telefoontap.
- In het wetsvoorstel is voorzien in een bevoegdheid tot ontoegankelijkmaking van gegevens op een netwerk (art. 2.7.56). Het doel daarvan mag volgens deze bepaling alleen het beëindigen van een strafbaar feit of het voorkomen van nieuwe strafbare feiten zijn. Het is aan te bevelen om ontoegankelijkmaking ook met een ander doel toe te laten: het mogelijk maken van een netwerkzoeking zonder dat gegevens verdwijnen (bevrozing).
- Wij bevelen aan om een bepaling in te voeren op grond waarvan alle maatregelen die redelijkerwijs noodzakelijk zijn om de bevelen op grond van de artikelen 2.7.38-2.7.40 mogen worden toegepast. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om wijziging van het wachtwoord wanneer hierom bij het inloggen wordt gevraagd.
- Het kan noodzakelijk zijn om ontoegankelijk gemaakte gegevens van een geautomatiseerd werk te verwijderen, bijvoorbeeld omdat het bezit ervan strafbaar is. In het wetsvoorstel tot vaststelling van boeken 1-6 van het nieuwe wetboek is hiervoor een voorziening opgenomen. In het concept-wetsvoorstel van de eerste aanvullingswet wordt deze voorziening aangepast. Deze aanpassing lijkt als gevolg te hebben dat vernietiging alleen mogelijk wordt wanneer strafrechtelijk vervolgd is. Het is wenselijk dat ook buiten dat geval tot vernietiging kan worden beslist.

Flankerend beleid

- Bij de besluitvorming over netwerkzoekingen is dikwijls een relevante kwestie waar gegevens zich bevinden. Als gegevens feitelijk op een server in een ander land staan, kan de soevereiniteit van dat land in de weg staan aan een onderzoek door de Nederlandse

autoriteiten. Het is vaak niet bekend waar gegevens zich bevinden. Er bestaan uiteenlopende opvattingen over de omgang met deze situatie. Het is belangrijk dat op dit punt beleid wordt ontwikkeld.

Wettelijke overgangsvoorziening

- Het is wenselijk dat de bevoegdheden van de artikelen 556 en 557 Sv na het verstrijken van de geldigheidsduur van de Innovatiewet Strafvordering tot aan de inwerkingtreding van het nieuwe wetboek kunnen worden toegepast. Wij bevelen aan dat daartoe een wetsvoorstel wordt ingediend bij de Tweede Kamer.

2.2 Artikel 558 Sv

Inhoud van de pilotbevoegdheid

Artikel 558 Sv maakt het mogelijk om maatregelen te treffen waarmee een biometrische beveiliging van een geautomatiseerd werk ongedaan kan worden gemaakt. Deze bevoegdheid is alleen zijdelings in de pilot betrokken, als steunbevoegdheid om de artikelen 556 en 557 Sv te kunnen toepassen, omdat deze bevoegdheid op grond van de jurisprudentie van de Hoge Raad ook voor aanvang van de pilot al kon worden toegepast.

Resultaten, effecten en waardering

Artikel 558 Sv wordt regelmatig toegepast. Daarbij worden de subsidiariteit en proportionaliteit in acht genomen. Alleen wanneer andere manieren om een apparaat te openen, zoals het verzoek om medewerking van de verdachte, niet effectief zijn geweest, wordt de bevoegdheid toegepast. Daarbij worden in slechts heel beperkte mate fysieke beperkingen toegepast, bijvoorbeeld doordat de verdachte geboeid wordt. Er zijn geen gevallen bekend geworden waarin fysieke dwang is toegepast om een gezichtsscan of irisscan uit te voeren. Toepassing van de bevoegdheid is niet altijd succesvol gebleken. Bij bijvoorbeeld tegenwerking van de verdachte of bij teveel pogingen om het apparaat te ontgrendelen, lukt het soms niet om toegang te krijgen tot het apparaat. Hoewel artikel 558 Sv geen beperking bevat ten aanzien van de persoon wiens biometrische kenmerken zijn gebruikt voor de beveiliging, is de bevoegdheid, voor zover bekend, alleen gebruikt om toegang te krijgen tot een apparaat dat bij een verdachte in gebruik is.

Aanbeveling

De bevoegdheid mag alleen worden toegepast wanneer sprake is van beveiliging door middel van gezichtsherkenning, vingerafdrukken en irisherkenning. In artikel 2.7.43 lid 2 wordt voorgesteld om de bevoegdheid te beperken tot 'bij algemene maatregel van bestuur aangewezen biometrische kenmerken'. Het verdient aanbeveling om geen limitatieve opsomming van biometrische kenmerken op te nemen in de wet of in een amvb, omdat de wet daardoor minder techniekonafhankelijk en toekomstbestendig wordt. In de zaken waarvan in het onderzoek kennis kon worden genomen, zijn ter beveiliging weliswaar geen andere soorten biometrische kenmerken gebruikt, maar in beginsel is beveiliging met uiteenlopende soorten kenmerken mogelijk en techbedrijven zijn bezig met de ontwikkeling daarvan.

3 Pilot Audiovisuele registratie (AVR)

3.1 Subpilot AVR Camerabeelden

Inhoud van de pilot

In deze subpilot, uitgevoerd bij de politie-eenheden en parketten Noord-Holland en Oost-Nederland en de rechtbanken Noord-Holland en Overijssel, is geëxperimenteerd met een werkwijze waarbij camerabeelden verkort worden geverbaliseerd. Het verkorte proces-verbaal en de beelden die erin worden beschreven, worden bij de processtukken gevoegd.

Aantal zaken

Er is een selectie van zaken gemaakt die door de politie als pilotzaak zouden worden behandeld. Aanvankelijk waren dat alleen overvallen op panden met meerderjarige verdachten. Omdat het aantal pilotzaken tegenviel, zijn de selectiecriteria gedurende de pilot verruimd. Het streefaantal van 60 zaken waarin een uitspraak in eerste aanleg is gedaan, is niet behaald. In totaal waren op 1 juli 2024 29 zaken als pilotzaak behandeld door de politie en waren in pilotzaken 17 vonnissen geweest. Er waren nog geen zaken in hoger beroep behandeld. Het kleine aantal zaken noopt tot terughoudendheid ten aanzien van het trekken van conclusies.

Werkwijze

Wanneer camerabeelden zijn veilig gesteld, wordt een selectie gemaakt van de relevante onderdelen daarvan. Wanneer er meerdere lange beelden zijn die elkaar in de tijd opvolgen of wanneer een gebeurtenis vanuit meer camerastandpunten is opgenomen, wordt volgens de afspraken in beginsel een compilatie gemaakt. In de compilatie worden niet-betrokken omstanders niet vervaagd. De geselecteerde camerabeelden behoren in MP4-formaat bij de processtukken te worden gevoegd, samen met een proces-verbaal waarin de inhoud ervan wordt beschreven. Bij de pilotwerkwijze kan worden volstaan met een verkort proces-verbaal, waarin volgens afspraken met de Rechtspraak tijdsaanduidingen behoren te worden opgenomen.

Praktisch zijn niet steeds tijdsaanduidingen in het verkorte proces-verbaal opgenomen. Ook is het voorgenomen dat de beelden niet in MP4-formaat zijn aangeleverd of dat de codecs daarbij niet correct waren, waardoor de beelden niet afgespeeld konden worden door het OM en de Rechtspraak en opnieuw moesten worden toegezonden. Er bestaan grote verschillen in feitelijke werkwijze tussen de twee betrokken politie-eenheden. Bij de eenheid Oost-Nederland zijn weinig compilaties gemaakt en is het verkorte proces-verbaal nauwelijks korter dan het reguliere proces-verbaal. Bij de eenheid Noord-Holland zijn compilaties gemaakt wanneer dat nuttig was en zijn de verkorte processen-verbaal daadwerkelijk korter, zij het nog steeds vrij uitvoerig.

De beelden zijn door de politie naar het OM verzonden en door het OM naar het kabinet RC. Daarvoor is in beginsel SecureTransfer gebruikt. Er waren dikwijls problemen bij de uitwisseling van documenten, waarna naar andere manieren werd gezocht om de bestanden uit te wisselen. Volgens de uitgangspunten van de pilot zou de integriteit van de ontvangen beelden worden onderzocht door de hashwaarde van het ontvangen bestand te vergelijken met die van het verzonden bestand. Dat is feitelijk niet gebeurd. Er zijn geen aanwijzingen dat de integriteit van de ontvangen bestanden niet in orde was.

Wanneer beelden bij de processtukken worden gevoegd, worden deze door de geïnterviewde OvJ's en zittingsrechters bekeken ter voorbereiding van zittingen. RC's hebben daar ter voorbereiding van voorgeleidingen niet altijd tijd voor. Bij de rechtbank Noord-Holland worden de beelden in beginsel aan het begin van het onderzoek ter terechtzitting getoond. Rechters van de rechtbank Overijssel lijken dit niet of in mindere mate te hebben gedaan.

Resultaten, effecten en waardering

Het wordt door OvJ's, rechters en advocaten gewaardeerd dat camerabeelden, anders dan in de reguliere praktijk, standaard bij de processtukken worden gevoegd. Dat heeft ook toegevoegde waarde wanneer een uitvoerig proces-verbaal beschikbaar is. De reden hiervoor is dat de beelden een vollediger beeld van de gebeurtenissen geven dan het proces-verbaal. Wanneer de verkorte processen-verbaal daadwerkelijk korter zijn dan reguliere processen-verbaal, wordt daarin geen relevantie informatie gemist. Het wordt gewaardeerd dat irrelevante details worden weggelaten. De observaties van verbalisanten worden relevant geacht, omdat rechercheurs soms, vanwege betere beeldschermen, beter in staat zijn om de beelden te bekijken en omdat zij daar op grond van hun kennis en ervaring een duiding aan kunnen geven.

Wanneer sprake is van veel beelden of van meerdere lange beelden, heeft het toegevoegde waarde dat een compilatie wordt gemaakt. Die geeft een beter overzicht van het gebeurde, terwijl de werklust voor OM en Rechtspraak afneemt. Het afspelen van de beelden levert geen knelpunten op wanneer de beelden in het afgesproken format worden aangeleverd. Het uitwisselen van de bestanden wordt wel als een zwaarwegend knelpunt beschouwd, omdat dit soms niet direct lukt en het veel werklust oplevert. Dat de beelden na ontvangst kunnen worden afgespeeld op de eigen computer, wordt, vooral door OvJ's, als een groot voordeel beschouwd. In de reguliere praktijk worden beelden doorgaans aangeleverd op USB-stick of DVD, terwijl beelden niet kunnen worden afgespeeld vanaf deze gegevensdragers met de hardware waar de OvJ's mee werken.

De doorlooptijd lijkt niet wezenlijk te worden beïnvloed door de pilotwerkwijze. Bij voorgeleidingen zijn compilaties soms nog niet beschikbaar, maar dan zijn de niet-gecompileerde beelden er al wel. Voor de politie scheelt het veel tijd wanneer op een minder uitvoerige wijze mag worden geverbaliseerd. Het maken van compilaties kost juist meer tijd. Per saldo is er geen toename van de werklust bij de politie. Het bekijken van de beelden kost rechters en OvJ's doorgaans ongeveer 15 minuten. Omdat dit een grote meerwaarde heeft ten opzichte van het lezen van het proces-verbaal, vinden zij de extra tijdsinvestering de moeite waard. De beperkte extra werklust gaat gepaard met extra arbeidskosten. Bij de politie moet worden geïnvesteerd in (opleiding van) personeel, hardware en software om compilaties te kunnen maken wanneer beelden op grote schaal in procesdossiers worden opgenomen.

Verbetering strafvordering?

De pilotwerkwijze levert een verbetering van de strafvordering op. Het is belangrijk dat de procesdeelnemers kennis kunnen nemen van relevante camerabeelden. Het proces-verbaal daarvan is essentieel, maar kan korter zijn dan in de reguliere praktijk. De extra werklust en kosten van de pilotwerkwijze zijn beperkt. De pilotwerkwijze kan worden uitgebreid naar andere soorten beelden, zoals bodycam-beelden en video's die burgers hebben gemaakt.

Aanbevelingen voor aanpassing en aanvulling van het wetsvoorstel

Hoewel het werken met iets minder uitgebreide processen-verbaal dan in de reguliere praktijk aanbeveling verdient, is het niet aan te bevelen dat in de wet wordt vastgelegd dat

verkort kan worden geverbaliseerd. De reden hiervoor is dat uit de wet niet volgt wat de inhoud van een volledig proces-verbaal dient te zijn, terwijl evenmin is omschreven wat de inhoud van een verkort proces-verbaal zou moeten zijn. De verkorte processen-verbaal die in het kader van de pilot zijn opgemaakt, voldoen aan de algemene verbaliseringsplicht.

De pilotwerkwijze heeft invloed op de bepaling welke documenten als processtukken moeten worden beschouwd. Naar geldend recht hoeft bronmateriaal waarop een proces-verbaal is gebaseerd, niet bij de processtukken te worden gevoegd. De voorgestelde definitie van artikel 1.8.1 kan weliswaar worden gehandhaafd, maar de interpretatie daarvan verdient heroverweging, omdat bronmateriaal waar een proces-verbaal aan ten grondslag ligt, in beginsel als processtuk zou moeten worden aangemerkt. Het is wenselijk dat aan de hand van duidelijke criteria kan worden bepaald of bronmateriaal al dan niet bij de processtukken moet worden gevoegd.

Flankerend beleid

Het is wenselijk dat werkafspraken worden gemaakt en nagekomen tussen de politie, het OM en de Rechtspraak over het maken van compilaties, de verbalisering van camerabeelden en de bestandsformaten waarin camerabeelden worden aangeleverd.

3.2 Subpilot AVR Verdachtenverhoren

Inhoud van de pilot

In deze subpilot is geëxperimenteerd met een werkwijze waarbij verdachtenverhoren audiovisueel worden opgenomen en verkort worden geverbaliseerd. Zowel het verkorte proces-verbaal als de opname van het verhoor wordt bij de processtukken gevoegd. Deze werkwijze is meestal toegepast in dezelfde zaken als waarin de subpilot Camerabeelden is uitgevoerd.

Werkwijze

Als een verdachte in een pilotzaak wordt verhoord, wordt het verhoor audiovisueel opgenomen. Daarvoor is gebruik gemaakt van de al in verhoorkamers aanwezig apparatuur. In Oost-Nederland is de opname met één camera gemaakt. In Noord-Holland met drie camera's, waarvan de beelden in één beeld zijn samengevoegd.

Na afloop van het verhoor wordt het verkorte proces-verbaal opgemaakt. Dat is praktisch niet mogelijk tijdens het verhoor, omdat je als rechercheur dan ter plekke samenvattingen van de belangrijkste verklaringen zou moeten opstellen. Omdat het proces-verbaal pas achteraf wordt gemaakt, wordt het niet door de verdachte ondertekend. Het verkorte proces-verbaal is daadwerkelijk beduidend korter dan een volledig proces-verbaal. Het bevat samenvattingen van de essentie van de verklaringen van de verdachte, in beginsel voorzien van tijdsaanduidingen. Er is geëxperimenteerd met het uitluisteren van de opname van het verhoor ten behoeve van het opstellen van het verkorte proces-verbaal. Dat bleek echter te tijdrovend te zijn. Daarom zijn tijdens het verhoor aantekeningen gemaakt, die zijn uitgewerkt. De opname en het verkorte proces-verbaal zijn bij de processtukken gevoegd. In de opname zijn de gezichten van de verbalisanten en de beeldschermen vervaagd.

Rechters en OvJ's hebben de opnames een enkele keer volledig uitgeluisterd. Vaker is slechts een deel van de opname uitgeluisterd, waarbij de tijdsaanduidingen in het verkorte proces-verbaal belangrijk waren. Delen van verhoren, zoals *small talk* aan het begin ervan, zijn namelijk niet relevant voor de berechting. Het is ook voorgekomen dat een rechter een opname niet heeft uitgeluisterd, omdat dat door deze rechter niet relevant werd geacht, terwijl

het veel tijd zou kosten. Wanneer opnames wel worden uitgeluisterd, wordt dit gedaan omdat het verkorte proces-verbaal te weinig informatie biedt en door sommige rechters ook omdat zij van opvatting zijn dat zij kennis moeten nemen van alle processtukken.

De opnames zijn ter zitting niet afgespeeld en zijn ook niet voor het bewijs gebruikt. Wanneer de verklaring van een verdachte relevant was, zijn andere manieren gevonden om die te kunnen gebruiken, zoals het ter zitting voorhouden van een bekentenis en die laten herhalen. De advocaten die wij hebben gesproken, hebben de opnames niet uitgeluisterd, omdat zij zelf bij de verhoren aanwezig zijn geweest.

Resultaten, effecten en waardering

Het kennis nemen van de opname heeft als voordeel dat kennis kan worden genomen van de exacte vragen en antwoorden en dat ook de lichaamstaal van de verdachte kan worden waargenomen. In geval de verbalisering wordt betwist, kan deze aan de hand van de opname worden gecontroleerd zonder dat de opname daartoe alsnog bij de processtukken hoeft te worden gevoegd. De toegevoegde waarde hiervan wordt echter als beperkt beschouwd, omdat rechters en OvJ's er in de reguliere praktijk vanuit gaan dat de verbalisant alle relevante gegevens naar waarheid opschrijft.

De werklast neemt enorm toe wanneer de pilotwerkwijze wordt toegepast en de opnames daadwerkelijk worden uitgeluisterd. Dat is niet alleen het geval bij het OM en de Rechtspraak, maar ook bij de politie. Het proces-verbaal wordt bij de reguliere werkwijze tijdens het verhoor opgesteld. Het pas na het verhoor opmaken van het proces-verbaal kost meer tijd, onder meer omdat moet worden nagedacht welke onderdelen van het verhoor relevant zijn en op welke manier deze samengevat kunnen worden weergegeven. Wanneer geen volledig proces-verbaal beschikbaar is, zullen ook opvolgende verhoorders kennis moeten nemen van de opname.

De kans is aanwezig dat relevante informatie in een opsporingsonderzoek verloren gaat doordat de opnames niet worden uitgeluisterd. De inlichtingendienst van de politie ontdekt ook negatieve effecten van de werkwijze, doordat alleen geschreven tekst kan worden verwerkt. Tijdens verhoren is het voor de rechercheur lastig om terug te grijpen op eerdere mededelingen van de verdachte wanneer die niet zijn genoteerd. Een voordeel van de werkwijze is dat de kwaliteit van het verhoor kan toenemen. Het gesprek met de verdachte hoeft namelijk niet te worden onderbroken om bij te schrijven.

Verbetering strafvordering?

De pilotwerkwijze waarbij verdachtenverhoren worden opgenomen en samen met verkorte processen-verbaal bij de processtukken worden gevoegd levert geen verbetering van de strafvordering op. Omdat het verkorte proces-verbaal onvoldoende informatie over het verhoor geeft, is het noodzakelijk de opname uit te luisteren. Dat kost zeer veel tijd, voor betrokkenen bij de politie, het OM en de Rechtspraak, terwijl het doorgaans geen extra informatie oplevert ten opzichte van een volledig proces-verbaal. Een tijdens interviews veel gehoorde vraag is: welk probleem zijn we eigenlijk aan het oplossen?

Vanwege de enorme impact op de strafrechtsketenpartners is gedurende de pilot besloten om in de pilotzaken geen verkorte processen-verbaal meer op te maken van verdachtenverhoren. De verhoren werden nog wel opgenomen en opnames werden bij de processtukken gevoegd.

Aanbevelingen

Wij doen de aanbeveling om te onderzoeken of het wenselijk is om verdachtenverhoren in meer gevallen dan die in de huidige Instructie auditieve en audiovisuele registratie van verhooren van aangevers, slachtoffers, getuigen en verdachten worden genoemd, op te nemen. Wanneer een verdachtenverhoor wordt opgenomen, is het mogelijk om zo nodig kennis te nemen van het verloop van het verhoor, het kan een aansporing voor verhoorders zijn om het verhoor op een zorgvuldige wijze af te nemen en het maakt het mogelijk om indien gewenst niet mee te schrijven tijdens het verhoor, wat de kwaliteit van het verhoor ten goede kan komen. Wanneer verdachtenverhoren vaker zouden worden opgenomen zou ook gevolg worden gegeven aan de weliswaar niet bindende maar wel als gezaghebbend beschouwde Principles on Effective Interviewing for Investigations and Information Gathering (Mendez Principles) van de Verenigde Naties.

Wanneer verdachtenverhoren worden opgenomen, zou het efficiënt kunnen zijn om deze met behulp van *speech-to-text*-software om te zetten in geschreven tekst. Bij de politie wordt momenteel de Generieke Dienst Automatische Spraakverwerking (GDAS) ontwikkeld. Deze is naar verwachting op korte termijn gereed om in een operationele omgeving te testen. Het verdient aanbeveling om in het kader van de pilot AVR in een beperkt aantal zaken te onderzoeken of met behulp van GDAS bruikbare en betrouwbare processen-verbaal kunnen worden opgesteld.

Over de vraag of opnames van verdachtenverhoren standaard bij de processtukken zouden moeten worden gevoegd, lopen de opvattingen onder respondenten uiteen. Het voegen is een voordeel uit het oogpunt van transparantie en controleerbaarheid van de wijze waarop het verhoor is uitgevoerd en geverbaliseerd. Tegelijk wordt het over het algemeen niet noodzakelijk geacht om de opnames uit te luisteren, vrezende sommigen rechters dat de opnames *moeten* worden uitgeluisterd wanneer deze zich bij de processtukken bevinden en zou de beschikbaarheid ervan kunnen leiden tot meer gevallen waarin advocaten de verbalisering ter discussie stellen. In het kader van de subpilot AVR Camerabeelden is de aanbeveling gedaan om bronbestanden waarop processen-verbaal zijn gebaseerd, als processtukken aan te merken. In lijn daarmee verdient het aanbeveling om ook opnames van verdachtenverhoren standaard bij de processtukken te voegen. Dit impliceert niet dat rechters de opnames ook standaard moeten uitluisteren. Daarvoor is alleen aanleiding wanneer het uitluisteren relevant wordt geacht.

Het verdient verder aanbeveling om te onderzoeken of het wenselijk is om verdachtenverhoren die door RC's en andere opsporingsdiensten dan de politie worden afgenomen, op te nemen en bij de processtukken te voegen.

Flankerend beleid

Het is wenselijk dat afspraken worden gemaakt en worden nagekomen tussen de opsporingsdiensten, het OM en de Rechtspraak over de verbalisering van (verdachten)verhoren.

3.3 Subpilot AVR ter zitting

Inhoud van de pilot

Deze subpilot is uitgevoerd bij de rechtbank Limburg en het Gerechtshof Den Bosch en de bijbehorende parketten. Zittingen zijn auditief opgenomen, waarna de opnames en verkorte processen-verbaal bij de processtukken zijn gevoegd.

Aantallen zaken

Bij de rechtbank Limburg zijn 82 inhoudelijke zittingen opgenomen, waarvan 11 pro-forma-zittingen. Tegen uitspraken van de rechtbank is 23 keer hoger beroep ingesteld, waarvan 4 appellaten zijn ingetrokken. In de 2 van de 19 appelzaken die behandeld moesten worden, is meteen een volledig proces-verbaal van de zitting opgemaakt. Het hof heeft 13 keer verzocht om uitwerking van een verkort pv. In slechts 4 appelzaken heeft de behandeling plaatsgevonden aan de hand van het verkort proces-verbaal van de zitting. Op 10 juli 2024 had bij het hof Den Bosch in 10 appelzaken een zitting plaatsgevonden. De zittingen in zaken die door de rechtbank Limburg zijn opgenomen, zijn in appel in beginsel ook opgenomen. Daarnaast heeft het hof 31 andere appelzittingen opgenomen.

Werkwijze

Aan de hand van selectiecriteria is een preselectie gemaakt van zaken die zouden worden opgenomen. Het was vervolgens aan de rechters om te bepalen of de zitting daadwerkelijk zou worden opgenomen. Dat is in tientallen gevallen niet gebeurd, bijvoorbeeld omdat de zaak te complex werd bevonden als pilotzaak of vanwege veiligheidsrisico's.

Enkele zittingszalen zijn voorzien van speciale microfoons, waarmee iedere spreker afzonderlijk is opgenomen. De microfoons zijn aangesloten op een laptop met software. De software was niet alleen bedoeld om de opname te maken, maar ook om – voor intern gebruik door de Rechtspraak – een woordelijk transcript van de opname te maken. De opname van de zitting is bij de processtukken gevoegd, samen met een meestal verkort proces-verbaal.

Er is voor gekozen om in het verkorte pv alleen de door de wet vereiste gegevens op te nemen. Dat betekent praktisch bijvoorbeeld dat wel de verweren en verzoeken van de verdediging zijn opgenomen en de beslissingen van de rechtbank daarop, maar niet de motivering ervan. Als een verdachte een bekennende verklaring heeft afgelegd wordt dit vermeld, zonder dat de inhoud van de verklaring woordelijk is opgenomen.

Het uitluisteren van de opname is noodzakelijk om voldoende informatie te krijgen over de zitting in eerste aanleg wanneer alleen een verkort proces-verbaal van de zitting beschikbaar is. Dit kost echter zeer veel tijd. Daarom zijn de opnames door de meeste betrokkenen niet uitgeluisterd. Ter voorbereiding van de appelbehandeling hebben de griffier en de voorzitter van de zittingscombinatie de opname uitgeluisterd, maar de andere rechters vermoedelijk niet.

Resultaten, effecten en waardering

De kwaliteit van de geluidsopnames is prima. De kwaliteit van het transcript, dat bedoeld was als hulpmiddel bij het uitluisteren van de opname, is echter onvoldoende, onder andere doordat tekst aan verkeerde sprekers wordt toegeschreven, tekst ontbreekt en woorden onjuist zijn geïnterpreteerd. De geluidsopname bevat in beginsel meer gegevens dan een regulier proces-verbaal van de zitting. Wat op de opname echter niet kan worden waargenomen, is de non-verbale communicatie, die in een regulier proces-verbaal wordt beschreven wanneer dat relevant is. Het is bij het uitluisteren van de opname ook niet steeds duidelijk wie aan het woord is. De opname bevat alle communicatie ter zitting, doorgaans in spreektaal (met incomplete zinnen) en soms met lastig verstaanbare dialecten.

Een regulier proces-verbaal beschrijft alleen de relevante onderdelen van de zitting, die overwegend in zakelijk taalgebruik zijn geformuleerd. Van een geschreven tekst kan efficiënter kennis worden genomen dan van een geluidsopname. Wanneer een proces-verbaal

met zakelijk opgestelde volzinnen over relevante aspecten van de zitting wordt gelezen, herinnert de lezer zich deze daarna beter dan wanneer een opname is uitgeluisterd. Tekst kan ook scannend worden gelezen, terwijl bij het uitluisteren van een opname ieder woord moet worden beluisterd. Wie een opname uitluistert heeft daarvoor minimaal de tijd nodig die de zitting heeft geduurd en daar bovenop extra tijd om delen van de opname nogmaals te beluisteren wanneer iets niet duidelijk was en om aantekeningen te maken. De tijd om een zitting voor te bereiden neemt daardoor zeer sterk toe. Bij een zitting van een meervoudige kamer in hoger beroep geldt dit voor de griffier, alle drie de raadsheren, de advocaat-generaal en de advocaat van de verdachte. Ten opzichte van de reguliere werkwijze levert dit een enorme toename van de werklast op, terwijl de werkdruk al hoog is. Voor de griffier die de zitting verkort heeft geverbaliseerd, neemt de werklast in beginsel weliswaar af, maar die tijdwinst wordt ongedaan gemaakt wanneer alsnog een uitgewerkt proces-verbaal moet worden opgemaakt.

De pilotwerkwijze gaat niet alleen gepaard met hoge personele kosten, maar ook met aanzienlijke materiële kosten, doordat zittingszalen moeten worden voorzien van opnameapparatuur en doordat de opnames moeten worden opgeslagen.

Verbetering strafvordering?

De pilotwerkwijze levert geen verbetering van de strafvordering op. Het uitluisteren van de opname van de zitting is een zeer tijdrovende bezigheid, die geen toegevoegde waarde heeft ten opzichte van het lezen van een volledig proces-verbaal van de zitting. Het in sommige gevallen opnemen van de zitting ten behoeve van intern gebruik binnen de Rechtspraak heeft wel meerwaarde.

3.4 Nieuw bewijsmiddel voor opnames van beeld en/of geluid

In artikel 576 Sv is bepaald dat de opname beeld en/of geluid een zelfstandig bewijsmiddel oplevert. In de reguliere praktijk worden dergelijke opnames via het bewijsmiddel eigen waarneming van de rechter (art. 340 Sv) voor het bewijs gebruikt. Er is gedurende de pilot AVR op beperkte schaal gebruik gemaakt van dit bewijsmiddel. Daarbij zijn verschillende keuzes gemaakt voor de weergave van het bewijsmiddel in het vonnis of arrest. De rechtbank Noord-Holland heeft in de bewijsmiddelenbijlage volstaan met de vermelding van het bewijsmiddel, zonder de redengevende inhoud erbij te vermelden. Die inhoud is wel vermeld in een bewijsoverweging. De rechtbank Limburg en het hof Den Bosch hebben in de bewijsmiddelenbijlage zowel het bewijsmiddel aangeduid als de redengevende feiten en omstandigheden daarin vermeld. Beide manieren zijn juridisch houdbaar.

Er kan niet worden geconcludeerd dat sprake is van een verbetering ten opzichte van de werkwijze buiten de pilot, omdat de wet het al mogelijk maakte om opnames van beeld en/of geluid voor het bewijs te gebruiken en de werkwijze niet wezenlijk afwijkt van het gebruik via de eigen waarneming van de rechter. Onder respondenten bestaat geen behoefte aan de invoering van een nieuw bewijsmiddel voor AVR. Er is echter evenmin sprake van een negatieve ervaringen met het nieuwe bewijsmiddel die zouden moeten leiden tot de aanbeveling om het nieuwe bewijsmiddel uit het wetsvoorstel te schrappen.

Hoewel de het gebruik van opnames van beeld en/of geluid via de eigen waarneming van de rechter mogelijk is, komen wij met enige terughoudendheid tot de conclusie dat het wenselijk is om het nieuwe bewijsmiddel in te voeren. Het doorslaggevende argument daarvoor is dat het bewijsmiddel 'eigen waarneming van de rechter' betrekking heeft op waarnemingen die ter zitting worden gedaan. De terughoudendheid is gelegen in het feit dat het nieuwe

bewijsmiddel vermoedelijk weinig zal worden gebruikt, omdat het pv waarin de inhoud van de opname is beschreven doorgaans als bewijsmiddel zal kunnen fungeren. Wanneer het nieuwe bewijsmiddel in het wetsvoorstel wordt gehandhaafd, verdient het aanbeveling om de formulering ervan aan te passen.

3.5 Subpilot-overstijgende aanbevelingen

Het maken, opslaan en beschikbaar stellen van opnames van beeld en/of geluid maakt inbreuk op het recht op privacy van de betrokkenen. Het is wenselijk dat wordt onderzocht onder welke voorwaarden opnames van verhoren of zittingen mogen worden gemaakt, opgeslagen en beschikbaar gesteld.

Een noodzakelijke voorwaarde om op grote schaal opnames bij de processtukken te kunnen voegen, is dat wordt voorzien in een werkwijze waardoor bestanden niet langer tussen de strafrechtssketenpartners te hoeven worden uitgewisseld.

4 Pilot Hulpofficier van justitie (hOvJ)

4.1 Algemeen

Inhoud van de pilot

In deze pilot is ervaring opgedaan met de uitoefening van bepaalde bijzondere opsporingsbevoegdheden door hOvJ's. Het gaat om het vorderen van bepaalde soorten gegevens (voornamelijk artikel 126nd en 126ne Sv en dikwijls bankgegevens) en het inzetten van de IMSI-catcher (art. 126nb Sv), waarmee het IMSI-nummer van een telefoon kan worden vergaard, aan de hand waarvan die telefoon vervolgens bijvoorbeeld kan worden getapt. Verder zijn bevoegdheden in verband met de teruggave van in beslag genomen voorwerpen waarvan door de beslagene geen afstand is gedaan (art. 116 lid 3-4 Sv) door hulpofficieren van justitie toegepast. Deze pilotbevoegdheden komen buiten de pilot alleen aan de OvJ toe. Alleen aangewezen hulpofficieren van justitie die de speciaal ontwikkelde opleiding hebben gevolgd, hebben de pilotbevoegdheden uitgeoefend. In totaal waren dat 94 hOvJ's.

Betrokken strafrechtsketenpartners

De pilot is uitgevoerd bij de drie eenheden van de politie – bij alle soorten teams: Basisteam, District Recherche en Dienst Regionale Recherche – en bij de bijzondere opsporingsdiensten FIOD, ILT-IOD, NLA-IOD en NVWA. Er waren OvJ's bij betrokken van de respectievelijke parketten.

4.2 BOB-bevoegdheden

Aantal toepassingen

Het is niet bekend hoe vaak de pilot-BOB-bevoegdheden zijn toegepast bij de politie, omdat deze toepassingen niet zijn specifiek zijn geregistreerd. De indruk bestaat dat vrij veel gebruik is gemaakt van de bevoegdheden bij de politie, maar dat deze bij de Basisteams weinig zijn toegepast. Bij de BOD-en is de toepassing wel geregistreerd. Daaruit blijkt dat hOvJ's 2144 keer een vordering hebben gedaan op grond van artikel 126nd Sv en 24 keer op grond van artikel 126ne Sv. Ruim drie kwart van alle vorderingen bij de BOD-en is door de FIOD gedaan.

Werkwijze

Er zijn grote verschillen tussen de betrokken opsporingsdiensten ten aanzien van de plaats van de hOvJ in de organisatie en de werkwijze. Wanneer een OvJ bij de zaak betrokken is, vindt geregeld overleg plaats tussen het opsporingsteam en het zaaksysteem (OvJ en parketsecretaris). In dit overleg wordt onder meer besproken welke vorderingen zullen worden gedaan. In de reguliere praktijk wordt vervolgens een aanvraag ingediend bij het OM, die meestal door de parketsecretaris wordt beoordeeld, waarna de vordering door een administratieve medewerker wordt opgemaakt en door een OvJ wordt ondertekend. Bij de pilotwerkwijze overlegt de opsporingsambtenaar over het algemeen met de desbetreffende hOvJ over de wenselijkheid om een vordering af te geven. Daarbij wordt onder meer de omvang van de vordering besproken. Als de hOvJ akkoord is, stelt de opsporingsambtenaar een proces-verbaal van aanvraag op, waarin wordt verwezen naar het proces-verbaal van verdenking, en stuurt dit naar de hOvJ. De hOvJ beoordeelt de aanvraag voornamelijk op grond van de wettelijke criteria en de doelmatigheid. Wanneer het proces-verbaal van verdenking nog niet eerder is vastgesteld, moet de hOvJ dat doen. Is de aanvraag niet in orde

volgens de hOvJ, dan wordt deze door de aanvrager aangepast en opnieuw ingediend. Wordt de aanvraag akkoord bevonden, dan wordt de vordering opgesteld.

hOvJ's kunnen meer of minder betrokken zijn bij het onderzoek waarin de vordering wordt aangevraagd. Aanvragers hebben zowel hOvJ's benaderd die al betrokken waren bij het onderzoek, zoals de coördinator van een opsporingsteam, als hOvJ's die de zaak nog niet kenden. De keuze daarvoor is niet bepaald door de verwachte kwaliteit van de besluitvorming, maar door praktische factoren, zoals verlof van een hOvJ.

Het is geregeld voorgekomen dat de OvJ besliste over een vordering waarvoor de hOvJ bevoegd was. Dat had soms als reden dat geen pilot-hOvJ beschikbaar was. Het is – vooral bij Basisteams – ook voorgekomen dat tijdens een overleg met de OvJ werd gesproken over vorderingen, waarna het het meest praktisch werd gevonden dat de OvJ de vordering ook zou afgeven. De OvJ heeft soms, in complexe of gevoelige zaken, ook aangegeven een vordering zelf te willen afgeven.

hOvJ's hebben weinig gebruik gemaakt van de bevoegdheid om te besluiten tot inzet van de IMSI-catcher. Deze bevoegdheid hangt sterk samen met de tapbevoegdheid van de OvJ en vergt een afweging van de toepassing van schaarse middelen. Daarom is het meestal de OvJ die hierover heeft beslist.

Resultaten, effecten en waardering

Om een beeld te krijgen van de kwaliteit van de beslissingen van hOvJ's, zijn in twee rondes vorderingen die door hOvJ zijn afgegeven, door OvJ's beoordeeld. In eerste instantie is de beoordeling door één OvJ uitgevoerd. Wanneer deze, ook na een terugkoppeling door de desbetreffende hOvJ, tot de conclusie kwam dat de vordering redelijkerwijs niet had kunnen worden afgegeven, heeft een Comité van drie OvJ's de vordering beoordeeld. In totaal zijn 245 vorderingen beoordeeld, min of meer gelijk verdeeld over de politie en de BOD-en samen.

In de eerste ronde zijn in totaal 16% van de vorderingen negatief beoordeeld door het Comité en in de tweede ronde 13%. Een uitsplitsing naar opsporingsdiensten laat zien dat in beide rondes de politie beduidend minder negatieve beoordelingen heeft gekregen (11% resp. 4% negatief) dan de BOD-en samen (22 resp. 23% negatief). Alle vorderingen die bij de politie binnen een Dienst Regionale Recherche zijn afgegeven, zijn positief beoordeeld. Binnen de BOD-en bestaan grote verschillen. In het bijzonder vorderingen die binnen de NLA-IOD zijn afgegeven, zijn dikwijls negatief beoordeeld. Daarvoor is geen verklaring gevonden. Een analyse van de typen fouten die zijn geconstateerd, heeft opgeleverd dat in geval van een negatieve beoordeling ten minste één fout is gemaakt waardoor de vordering, ook met een betere motivering, niet had mogen worden afgegeven.

Het is lastig om de resultaten te duiden, omdat geen vorderingen van het OM in de beoordeling zijn opgenomen. Daardoor kan het percentage afgekeurde vorderingen niet worden afgezet tegen een percentage afgekeurde vorderingen. Het is ook niet mogelijk om een acceptabel foutpercentage te bepalen. Om toch een beeld te krijgen van de kwaliteit van vorderingen die door het OM zijn afgegeven, is daar in interviews naar gevraagd. Respondenten, zowel van de opsporingsdiensten als van het OM, hebben aangegeven dat ook vorderingen die door het OM worden afgegeven geregeld fouten bevatten, ook fouten waardoor een vordering niet kan worden uitgevoerd. Daarbij is relevant dat in vorderingen dikwijls door de opsteller ervan – vaak een administratieve medewerker – onderdelen uit de aanvraag worden ingekopieerd. Dat gebeurt ook wanneer de hOvJ een vordering opstelt. De kwaliteit van de aanvraag heeft daardoor veel invloed op de kwaliteit van de vordering. Al

met al kan niet worden geconstateerd dat vorderingen van hOvJ's in het algemeen vaker fouten bevatten dan vorderingen van het OM. Een punt van aandacht is wel dat bij enkele BOD-en relatief vaker fouten worden gemaakt dan bij de andere opsporingsdiensten. Fouten in vorderingen hebben over het algemeen overigens geen ingrijpende gevolgen, onder andere omdat een nieuwe vordering kan worden afgegeven.

Bij de beoordeling van de aanvraag wordt een magistratelijke houding van belang geacht. Een hOvJ die betrokken is bij het desbetreffende onderzoek, zou geneigd kunnen zijn om een vordering te lichtvaardig af te geven om het onderzoek verder te helpen. Uit de gegevens van de beoordelingsrondes komt niet naar voren dat vorderingen vaker zijn afgekeurd wanneer de hOvJ minder afstand tot het onderzoek had. In interviews met hOvJ's en aanvragers komt naar voren dat hOvJ's de aanvragen met even veel zorgvuldigheid beoordelen wanneer zij bij het onderzoek betrokken zijn.

Wanneer een aanvraag bij een hOvJ wordt ingediend, wordt daarop sneller een vordering afgegeven dan wanneer de aanvraag bij het OM wordt ingediend. Het verschil in doorloop-snelheid is vooral groot bij aanvragen die door de politie worden gedaan en bij het arrondissementsparket worden beoordeeld. Er gaan niet zelden 2 weken overheen voordat de vordering is afgegeven, terwijl de hOvJ de vordering over het algemeen op de dag van de aanvraag afgeeft. Die kortere tijd kan van invloed zijn op de opheldering van strafbare feiten. Aanvragers van vorderingen hebben aangegeven dat het prettig is dat snel kan worden geschakeld wanneer de hOvJ de vordering afgeeft. De aanvrager kan meestal even binnenlopen bij de hOvJ om te overleggen. Als een aanvraag niet direct in orde wordt bevonden, kan daarover snel worden overlegd en kan de nieuwe aanvraag snel worden verstuurd.

De tijd die hOvJ's nodig hebben om een aanvraag te beoordelen, loopt uiteen van 30 tot ongeveer 90 minuten. Wanneer de hOvJ het onderzoek nog niet kent, is er meer inleestijd vereist. Geïnterviewde OvJ's hebben aangegeven dat zij aanvragen in kortere tijd kunnen beoordelen en daar soms in 5 minuten klaar zijn. Wanneer hOvJ's de vorderingen afgeven, wordt de werklust bij het OM kleiner, terwijl die bij de opsporingsdiensten toeneemt. Per saldo is denkbaar dat de werklust iets toeneemt.

Wanneer hOvJ's bevoegd worden gemaakt, levert dit een verschuiving van de werklust op van het OM naar de opsporingsdiensten. Dit heeft financiële consequenties. Verder levert de opleiding van hOvJ kosten op.

Verbetering strafvordering?

Een groot voordeel van de afgifte van vorderingen van gegevens door hOvJ's is dat vorderingen sneller – dikwijls aanzienlijk sneller – worden afgegeven, wat in concrete zaken invloed kan hebben op de mogelijkheden om strafbare feiten op te helderen. Het heeft ook een voordeel dat degene die de vordering afgeeft binnen de eigen organisatie werkzaam is, omdat daardoor gemakkelijker kan worden overlegd. Een mogelijk nadeel is dat hOvJ's meer tijd nodig lijken hebben voor de beoordeling van aanvragen dan sommige medewerkers van het OM. Alles afwegend is het een verbetering van de strafvordering wanneer de bevoegdheden van de artikelen 126nd en 126ne Sv door hOvJ's kunnen worden toegekend.

Het verdient aanbeveling om alleen aangewezen hOvJ's bevoegd te maken tot deze vorderingen. Uit interviews is namelijk gebleken dat niet iedere hOvJ even geschikt is om de pilotbevoegdheden uit te oefenen. Sommige hOvJ's zijn vooral werkzaam in het voortraject van de opsporing (aanhouding, ophouden voor onderzoek), terwijl andere meer affiniteit hebben met het recherchewerk. Wanneer minder hOvJ's bevoegd zijn, zal dat de expertise

van de hOvJ's kunnen bevorderen, aangezien zij meer ervaringen zullen opdoen met de bevoegdheden dan wanneer iedere hOvJ bevoegd is.

Het is geen verbetering van de strafvordering wanneer hOvJ's gegevens kunnen vorderen bij verdenking van georganiseerde criminaliteit of terroristische misdrijven, omdat het complexe en/of gevoelige zaken betreft, waarover OvJ's zouden moeten beslissen. Ook de inzet van de IMSI-catcher kan het beste bij de OvJ worden belegd, omdat over de vervolgebvoegdheden, zoals een telefoontap, ook de OvJ zal moeten beslissen en omdat toepassing van de IMSI-catcher beleidsmatige afwegingen vergt vanwege de hoge kosten en het feit dat maar weinig IMSI-catchers beschikbaar zijn.

Flankerend beleid

De OvJ blijft onder het nieuwe wetboek bevoegd om de vorderingen af te geven. Er zou beleid kunnen worden gemaakt waarin wordt vastgelegd in welke soorten zaken aanvragen op grond van artikel 126nd en 126ne Sv bij de OvJ zelf moeten worden gedaan. Daarbij zou de complexiteit van de zaak en van de vordering een relevante factor kunnen zijn. Ook is denkbaar dat zou worden besloten dat een eerste vordering in een zaak altijd door de OvJ moet worden afgegeven.

Een terugkerend thema tijdens de interviews was het gebrek aan uniformiteit. Het moet duidelijk zijn welke formulieren moeten worden gebruikt om de aanvraag te doen en de vordering af te geven en op welke manier deze dienen te worden ingevuld. Het moet ook duidelijk zijn op welke manier en hoe uitvoerig een aanvraag moet worden onderbouwd en of bij het pv van aanvraag bijlagen moeten worden meegezonden. Verder is het wenselijk dat wordt onderzocht of het proces tot aanvraag van vorderingen van gegevens efficiënter kan worden gemaakt, bijvoorbeeld door de aanvragen en vorderingen geheel digitaal tot stand te laten komen (met digitale handtekeningen) en door in het hele proces van aanvragen en beslissen met één document te werken.

4.3 Bevoegdheden met betrekking tot in beslag genomen voorwerpen

Werkwijze

Wanneer een voorwerp in beslag genomen is, moet op enig moment een beslissing worden genomen over het beslag. Wanneer de beslagene geen afstand heeft gedaan van het voorwerp, is op grond van artikel 116 lid 3-4 Sv de OvJ bevoegd om te beslissen tot teruggave. De Innovatiewet Strafvordering heeft bewerkstelligd dat ook de hOvJ deze beslissing mag nemen.

Wanneer bijvoorbeeld een gestolen voertuig wordt aangetroffen en in beslag wordt genomen, kan de hOvJ het voertuig in bewaring geven aan de rechthebbende. Daartoe wordt een bewaarderscontract opgesteld. Voordat het voertuig formeel kan worden teruggegeven, moet de beslagene een brief ontvangen waarin het voornemen wordt vermeld om het voertuig aan de rechthebbende terug te geven. De beslagene heeft vervolgens 2 weken de tijd om beklag te doen bij de rechtbank over de voorgenomen teruggave. Is dit niet gebeurd, dan kan het voertuig formeel worden teruggegeven.

Aantal zaken

De pilotbevoegdheden zijn alleen relevant voor de politie. Door de BOD-en zijn zij niet toegepast. Het is niet bekend hoe vaak de pilotbevoegdheden zijn toegepast. De indruk bestaat

dit minder vaak is gebeurd dan mogelijk was. Dit kan voor een deel worden verklaard door onbekendheid met de bevoegdheden onder opsporingsambtenaren.

Resultaten, effecten en waardering

De kwaliteit van de besluitvorming in concrete zaken is niet onderzocht. OvJ's, hOvJ's en aanvragers hebben de indruk dat hOvJ's in staat zijn om de beslissingen te nemen en de bijbehorende formaliteiten te regelen.

Een groot voordeel van uitoefening van de bevoegdheden door de hOvJ is dat in beslag genomen voorwerpen sneller aan de rechthebbende kunnen worden teruggegeven dan wanneer het OM daarover moet beslissen. OvJ's hebben het vaak druk, waardoor het lang kan duren voordat zij een beslissing hebben genomen op een aanvraag tot toepassing van artikel 116 lid 3 of 4 Sv. Als de hOvJ beslist, hoeft het in beslag genomen voorwerpen ook eerst niet naar het Beslaghuis te worden gebracht, wat in de reguliere praktijk wel vaak gebeurt. De kortere doorlooptijd van het beslag is voor rechthebbenden dikwijls van groot belang. Dat is de reden waarom hOvJ's de extra werklast van naar schatting 1-1,5 uur acceptabel vinden. Bij het OM neemt de werklast juist af. Per saldo neemt de werklast af. Daardoor worden ook de kosten van de toepassing van de bevoegdheden lager.

Verbetering strafvordering?

Het levert een verbetering van de strafvordering op om de bevoegdheden van artikel 116 lid 3-4 Sv aan iedere hOvJ toe te kennen. Een zwaarwegend argument is dat rechthebbenden beduidend sneller hun eigendommen terug kunnen krijgen. De bevoegdheden zijn niet bijzonder lastig toe te passen en maken relatief weinig inbreuk op rechten van beslagene en derden. Anders dan ten aanzien van artikel 126nd en 126ne Sv, is het aan te bevelen om de bevoegdheden van artikel 116 lid 3-4 Sv aan iedere hOvJ toe te kennen.

Aanbevelingen voor aanpassing en aanvulling van het wetsvoorstel

In artikel 2.7.27 lid 2 is bepaald dat de (h)OvJ een beslissing kan nemen die leidt tot vernietiging van een in beslag genomen voorwerp. Dit is alleen toegelaten wanneer sprake is van een kleine hoeveelheid drugs. Het verdient aanbeveling om deze bevoegdheid uit te breiden naar andere voorwerpen waarvan evident is dat deze aan het verkeer behoren te worden onttrokken. Verder is het wenselijk dat in de wet wordt bepaald dat alleen een brief aan de beslagene – waarin het voornemen tot teruggave van een in beslag genomen voorwerp wordt medegedeeld – hoeft te worden gestuurd wanneer dat redelijkerwijs mogelijk is.

4.4 Wettelijke overgangsvoorziening

- Het is wenselijk dat de bevoegdheden van de artikelen 126nd, 126ne en 116 lid 3-4 Sv na het verstrijken van de geldigheidsduur van de Innovatiewet Strafvordering tot aan de inwerkingtreding van het nieuwe wetboek kunnen worden toegepast. Wij bevelen aan dat daartoe een wetsvoorstel wordt ingediend bij de Tweede Kamer.

Dialogic innovatie & interactie

Hooghiemstraplein 33

3514 AX Utrecht

030-215 05 80

www.dialogic.nl